

การรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ปีการศึกษา 2562
Perception Humanized-Cared Behaviors of Nursing Students in academic year
2019 of Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi

จิริยา อินทนา*¹

Jiriya Intana

กัลยา ศรีมหันต์²

Kunlaya Srimahunt

เยาวลักษณ์ มีบุญมาก³

Yaowaluck Meebunmak

Corresponding Author: *Email: jiriya@yahoo.com

(Received: July 12, 2021; Revised: August 22, 2021; Accepted: August 29, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้ครั้งนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี ประชากรเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 486 คน เครื่องมือที่ใช้แบบประเมินอัตลักษณ์บัณฑิตสถาบันพระบรมราชชนก และแบบสัมภาษณ์การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\mu=4.26$, $\sigma=0.59$) ส่วนชั้นปีที่ 1, 2 และ 4 อยู่ในระดับดี ($\mu=4.26$, $\sigma=0.59$; $\mu=4.37$, $\sigma=0.58$; $\mu=4.41$, $\sigma=0.56$) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกิดการเรียนรู้ในการเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เข้าใจมุมมองที่แตกต่างระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เข้าใจผู้รับบริการตามสภาพที่เป็นจริง และเกิดการพัฒนาทักษะทางปัญญา การคิดวิเคราะห์ และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 เข้าใจปัญหาในระบบสุขภาพที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ช่องว่างในการให้บริการสุขภาพ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยจำเป็นต้องวางแผนให้ทุกรายวิชาทางการพยาบาลจัดการเรียนการสอนที่เน้นความเข้าใจมนุษย์ ชุมชน สังคมและทำความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของผู้รับบริการเพื่อนำมาผสมผสานความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ

คำสำคัญ: การรับรู้ พฤติกรรมบริการ หัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษาพยาบาล

^{1*, 2, 3}พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี

Registered nurse (Senior Professional level), Boromarajonani college of nursing, Ratchaburi

Abstract

The descriptive study aimed to investigate humanized care behaviors of the nursing students perceived by the nursing students. The populations were 486 nursing students year 1-4 in academic year 2019. The instruments were the graduate identity and interview guide focus on humanized care. The researchers analyzed the data using statistics for mean, and standard deviation. The qualitative data were analyzed by using content analysis. The study findings revealed as follows:

Humanized health care behaviors perceived by the nursing students year 3 were rated at the very good level ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.51$) The nursing students year 1, 2, and 4 rated humanized care behaviors in good levels ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.59$; $\mu = 4.37$, $\sigma = 0.58$; $\mu = 4.41$, $\sigma = 0.56$ respectively). The nursing students year 1 learned about self understand and those of others. The student year 2 understand differences views of health care providers and clients. The nursing students year 3 understand the clients as being in reality. They improved cognitive skill and analytical thinking. The nursing students year 4 understand barriers of health care systems did not respond to the clients' need and gaps in providing health care.

The curriculum and teaching and learning administration of the college need to plan every nursing course to have teaching and learning process focusing on understanding in human, communities and society, including understanding in the reality of clients in order to integrate with professional knowledge.

Keywords: Perception, Health care behaviors, Humanized care, Nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัวด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Humanized care) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการดูแลรักษาให้ผู้ป่วยและครอบครัวตามสภาพจริงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นและคลายความทุกข์จากการเจ็บป่วย (Watson, 1997; Watson, 1999) โดยพฤติกรรม การดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์นั้นเกิดจากการรับรู้ การเรียนรู้ ความเข้าใจจนเกิดความตระหนักและปฏิบัติ พฤติกรรมซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยและครอบครัว ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักศึกษามีการรับรู้และพฤติกรรมในการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และจำเป็นต้องติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่านักศึกษามีพฤติกรรมในการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี เป็นสถาบันการศึกษาการพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านสุขภาพ ได้ดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับสถาบันพระบรมราชชนก กล่าวคือ วิทยาลัยฯ (Action plan for fiscal year, Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi, 2020) ได้กำหนดนโยบายการบริหาร ด้านการผลิตบัณฑิต คือ สร้างบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และมีสมรรถนะเชิงวิชาชีพบนพื้นฐานการดูแล ด้วยหัวใจมนุษย์ และอัตลักษณ์ของวิทยาลัย ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) มีการบูรณาการ จัดการเรียนการสอน กับพันธกิจด้านต่างๆ ของวิทยาลัย โดยอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ ดูแลศิษย์ ด้วยความเอื้ออาทรและหัวใจ ของความเป็นมนุษย์ และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ คือ การผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณธรรม มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากลสู่ชุมชนมีเป้าประสงค์ ให้ ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลและมีสมรรถนะ เชิงวิชาชีพบนพื้นฐานการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทของสถาบันการศึกษา ที่จะผลิตพยาบาลให้สามารถทำงานได้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบสุขภาพ จากประสบการณ์ที่สั่งสมมา ตั้งแต่การเข้าร่วมโครงการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสุขภาพของสถาบันการศึกษาในสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก และเป็นวิทยาลัยต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ในรายวิชาการ พยาบาล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 จนถึงปัจจุบัน วิทยาลัยได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาบัณฑิตพยาบาลให้มีพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจ ของความเป็นมนุษย์ โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวไปใช้อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการ บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นจริงของ ความเป็นมนุษย์และสังคม เสริมสร้างทัศนคติและพัฒนาความคิด เรียนรู้เข้าใจความเป็นมนุษย์และสังคม ความหมายของสุขภาพที่เป็นจริง เข้าใจที่มาของพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล เชื่อมโยงสู่แนวคิดเรื่องสุขภาพ ที่ผู้เรียน ต้องเรียนรู้ทั้งในองค์ความรู้ที่เป็นหลักการวิชาการและสาระในมุมมองของประชาชน บูรณาการสู่ การเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาชีพ ที่มีการผสมผสานความเข้าใจผู้รับบริการ เข้าใจพฤติกรรมที่ ผู้รับบริการแสดงออกมาตามความเป็นจริง กับสาระความรู้ทางวิชาการของแต่ละรายวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถประยุกต์ ความรู้ไปสู่การแก้ปัญหาสุขภาพและการดูแลตนเองได้ตรงความต้องการที่แท้จริงของ ผู้รับบริการ โดยใช้หลักการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการทุกพันธกิจ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีจิตใจที่ดีงาม มีพฤติกรรม ที่ดีงามทั้งกาย วาจาและจิตใจ มีปัญญาดี เป็นผู้มีความเมตตากรุณาเอื้ออาทรต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งใน กระบวนการจัดการเรียนการสอนในนักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องทุกชั้นปี นักศึกษาทุกคนมีการรับรู้ ต่อพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ เพราะการรับรู้เป็นกระบวนการภายใน ตัวบุคคลในการให้ความหมายข้อมูลที่ได้รับรู้จากการประสาทสัมผัสต่าง ๆ โดยใช้สมอง ประสบการณ์และ สภาพจิตใจของบุคคลในการให้ความหมายสิ่งที่รับรู้ นั้น ว่าพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็น มนุษย์ของนักศึกษานั้นเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นวิธีการประเมินผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาวิธีหนึ่ง

ดังนั้น เพื่อประเมินผลผลิตของกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจ ของความเป็นมนุษย์ ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจ ของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ปีการศึกษา 2562 เพื่อนำ ผลการศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชา และการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรและการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็น มนุษย์ตามอัตลักษณ์ ของวิทยาลัยฯ และสถาบันพระบรมราชชนกต่อไป และของหลักสูตรต่อไป

คำถามการวิจัย

การรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ตามการรับรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ตามการรับรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รายละเอียดดังนี้

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษาในประชากรที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี การศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 486 คน จำแนกรายชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 107 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 148 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 87 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 144 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง กรกฎาคม 2563 โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือก (Inclusion criteria) ประกอบด้วย

1. นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ปีการศึกษา 2562 ที่ศึกษาจนสิ้นสุดการเรียนแต่ละชั้นปี
2. อายุ 18 ปี ขึ้นไป
3. ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้

เกณฑ์การคัดออกจากการวิจัย (Exclusion Criteria) ได้แก่ ลาออก พักการเรียน หรือย้ายออกจากสถานศึกษา

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 16 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือก (Inclusion criteria) ประกอบด้วย

1. นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ปีการศึกษา 2562 ที่ศึกษาจนสิ้นสุดการเรียนแต่ละชั้นปี
2. อายุ 18 ปี ขึ้นไป
3. ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้

เกณฑ์การคัดออกจากการวิจัย (Exclusion Criteria) ได้แก่ ลาออก พักการเรียน หรือย้ายออกจากสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินอัตลักษณ์บัณฑิตสถาบันพระบรมราชชนก และ
แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ รายละเอียดดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ ใช้แบบประเมินอัตลักษณ์
บัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก (สถาบันพระบรมราชชนก, 2562) แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชั้นปี เพศ ศาสนา อายุ และเกรดเฉลี่ยสะสม

ส่วนที่ 2 อัตลักษณ์บัณฑิตสถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย ข้อคำถาม ข้อ 43 ข้อ
จำแนกเป็น ด้านจิตบริการ จำนวน 14 ข้อ ด้านการคิดวิเคราะห์ จำนวน 19 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมของ
ผู้รับบริการ จำนวน 10 ข้อ รูปแบบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุด
เท่ากับ 1 คะแนน - มากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน แบ่งเป็น
5 ระดับ ดังนี้ (Sisaaad, 2013)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับไม่ดีย่างยิ่ง

2. แนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ เป็นประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาอัตลักษณ์
การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในแต่ละชั้นปี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพทั้งด้านความตรง
และความเที่ยง โดยด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นอาจารย์ของ
วิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 3 ท่าน และปรับปรุงเฉพาะตามข้อเสนอแนะ ด้านความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งรายด้าน และทั้งฉบับ ตรวจสอบด้วยการทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้าย
กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient)
เท่ากับ 0.75

2. การตรวจสอบคุณภาพของแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำแนวคำถามไป
ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้านสังคมศาสตร์ และอาจารย์พยาบาล
ที่สอนนักศึกษาพยาบาล ตรวจสอบด้านเนื้อหา แล้วจึงปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำแนว
คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หากผู้รับการสัมภาษณ์
เข้าใจภาษาที่ใช้และสามารถตอบคำถามได้ตรงกับคำถาม ก็จะนำเครื่องมือนี้ไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับแกผู้ำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์การวิจัย และเชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร โดยใช้ใบปลิวแจกให้ นักศึกษาทราบเกี่ยวกับการวิจัย ป้ายประชาสัมพันธ์ และรวบรวมรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ
3. ผู้วิจัยประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยแก่ผู้สนใจและแจกเอกสารสรุปโครงการวิจัยไปอ่านเป็นเวลา 2 วัน ถ้ายินดีเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามยินยอมตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์แล้วจึงนำเสนอส่งผู้ประสานงาน
4. ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณกับนักศึกษาชั้นปี 1-4 ในปีการศึกษา 2562 โดยใช้แบบสอบถามอัตลักษณ์บัณฑิตสถาบันพระบรมราชชนก ใช้ระยะเวลาในการตอบ 20 นาที หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
5. ผู้วิจัยติดต่อผู้ประสานงานเพื่อนัดหมายวันเวลาในการให้ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง (ระยะที่ 2) ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ
6. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามที่นัดหมาย เมื่อได้ข้อมูลครบตามแนวทางการสัมภาษณ์หรือข้อมูลอิ่มตัวจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ศาสนา อายุ ชั้นปี และเกรดเฉลี่ยสะสม โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ปีการศึกษา 2562” ซึ่งผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี รหัส BCNR 10/ 2563 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563

ผลการวิจัย

การรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ตามการรับรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.59$) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.55$) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.62$) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.62$)

2. การรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.58$) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.55$) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.61$) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.61$)

3. การรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.51$) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.67$, $SD = 0.48$) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.53$) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.53$)

4. การรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.56$) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.54$) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.27$, $SD = 0.57$) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.58$) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี โดยภาพรวมของนักศึกษาทุกชั้นปี ($N = 486$)

ชั้นปี	ระดับการรับรู้การบริการสุขภาพ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์		
	μ	σ	ระดับ
- นักศึกษาชั้นปี 1	4.26	0.59	ดี
- นักศึกษาชั้นปี 2	4.37	0.58	ดี
- นักศึกษาชั้นปี 3	4.54	0.51	ดีมาก
- นักศึกษาชั้นปี 4	4.41	0.56	ดี

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับการรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี จำแนกรายด้าน ($N = 486$)

ชั้นปี	ด้านจิตบริการ			การคิดเชิงวิเคราะห์			ด้านการมีส่วนร่วมฯ		
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล
- นักศึกษาชั้นปี 1	4.42	0.55	ดี	4.06	0.62	ดี	4.23	0.62	ดี
- นักศึกษาชั้นปี 2	4.51	0.55	ดีมาก	4.18	0.61	ดี	4.39	0.61	ดี
- นักศึกษาชั้นปี 3	4.67	0.48	ดีมาก	4.38	0.53	ดี	4.51	0.53	ดีมาก
- นักศึกษาชั้นปี 4	4.52	0.54	ดีมาก	4.27	0.57	ดี	4.38	0.58	ดี

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ประเด็นการรับรู้และการเรียนรู้ พฤติกรรมการบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ ผลการวิจัย พบว่า

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกิดการเรียนรู้เรื่องการเข้าใจทั้งตนเองและการเข้าใจผู้อื่น เกิดแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของตนเองสู่ความสำเร็จ เกิดการเรียนรู้วิธีการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ความเสียสละ ไม่ตัดสินผู้อื่นจากภายนอก ซึ่งการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ เกิดความอดทนการไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ดังคำพูดที่ว่า

“การชักประวัติ การคัดกรองสุขภาพ และประเมินปัญหาของผู้ป่วย เราต้องทำความเข้าใจตามที่ผู้ป่วยบอกโดยไม่ตัดสินพฤติกรรมของเข่ว่าผิด เพราะทุกคนมีเหตุผลของตัวเองในการทำพฤติกรรมนั้นๆ จึงต้องฟังและทำความเข้าใจผู้ป่วยอย่างตั้งใจ”

(นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คนที่ 2)

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เกิดการเรียนรู้เข้าใจผู้รับบริการเพิ่มมากขึ้น เข้าใจปัญหาของผู้รับบริการที่มีความหลากหลายและนอกเหนือจากปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ที่เคยพบเจอ เกิดความเข้าใจมุมมองที่แตกต่างระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ และการรับฟังอย่างตั้งใจก่อนให้คำแนะนำ ดังคำพูดที่ว่า

“ผู้ป่วย 1 คนมีหลายโรค โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งปัญหาสำคัญของผู้ป่วยที่เขามีความวิตกกังวลอยู่อาจไม่ใช่เรื่องสุขภาพ เพราะบางคนมีปัญหาเรื่องปากท้องความจำเป็นด้านการเงินของครอบครัวมากกว่า เราจึงต้องฟังอย่างตั้งใจและทำความเข้าใจปัญหาของเขาตามมุมมองของเขา ไม่ใช่มุมมองของเรา”

(นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คนที่ 4)

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เกิดการเรียนรู้เข้าใจผู้รับบริการตามสภาพที่เป็นจริง การปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองและไม่ตัดสินผู้รับบริการ การเข้าใจผู้รับบริการที่เข้าไม่ถึงระบบบริการสุขภาพ การพัฒนาตนเองและพัฒนารูปลักษณ์สุขภาพให้กับผู้รับบริการ ซึ่งการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางปัญญาและการคิดวิเคราะห์ ดังคำพูดที่ว่า

“ผู้ป่วยบางคนที่ไม่มารับยาหรือไม่มาตรวจตามนัดเพราะเค้ามีความจำเป็น การมีแต่ละครึ่งต้องเสียเงินและจ้างคนมาตรวจ บางทีเลยต้องขอยาหมอเอะๆ บางคนเค้ามีวิธีการแก้ปัญหาตามวิธีของเขา แต่อาจไม่ถูกใจบุคลากรทางการแพทย์เท่าไร แต่เราก็ไม่ควรตำหนิเขา ถ้าเห็นว่าเป็นผลเสียต่อสุขภาพเรามีหน้าที่แนะนำให้เค้าเข้าใจมากกว่า”

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คนที่ 1

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เกิดการเรียนรู้และการประเมินปัญหาของระบบบริการสุขภาพหลายประเด็นที่ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การให้บริการที่ขาดการทำความเข้าใจกับปัญหาของผู้รับบริการตามสภาพจริง การเกิดความขัดแย้งในระบบบริการสุขภาพ ผู้ให้บริการยังมีอคติทางความคิดจึงตัดสินปัญหาโดยขาดการทำความเข้าใจบริบทผู้รับบริการ ขาดการสื่อสารและการให้ข้อมูลที่มากพอแก่ผู้รับบริการ รวมทั้งการมุ่งปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยขาดการเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ

“บางทีก็ยังไม่ค่อยเข้าใจเหตุผลของผู้ป่วยที่ไม่มารับยาหรือไม่มาตรวจตามนัด เค้ามีบอกไม่มีคนมาส่ง ไม่เข้าใจทำไมลูกหลานไม่สละเวลามาส่งพ่อแม่รับยาแค่ 1 วัน หรือทำไมเค้าไม่มาพร้อมๆ กับเพื่อนบ้านก็ได้”

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คนที่ 1

“ผู้ป่วยแก้ปัญหาด้วยการรับประทานอาหารอาหารเหมือนๆ กับครอบครัว ไม่มีอาหารเฉพาะที่ตหวาน เคี้ยวบอกว่าไม่มีคนหาให้ ต้องกินแบบนี้ เพราะเกรงใจลูกหลานไม่อยากให้ลำบาก คนแก่กินอะไรก็ได้”

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คนที่ 4

อภิปรายผล

การรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ตามการรับรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี โดยภาพรวมตามการรับรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับดี - ดีมาก เมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์สูงสุด อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.51$) รองลงมา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.56$) และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ต่ำสุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.59$) สามารถอธิบายได้ว่า

การที่นักศึกษาทุกชั้นปีแสดงพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ได้ครอบคลุมคุณลักษณะ 3 ประการ คือ จิตบริการ คิดวิเคราะห์ และการให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม เนื่องจากได้รับการปลูกฝังจากการดำเนินงานของวิทยาลัยทั้งในส่วนของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามกรอบแนวคิดปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลหลักสูตรที่บูรณาการแนวคิดทางการพยาบาลและแนวคิดทางการศึกษาพยาบาลที่เน้นให้ผู้สอน ผู้เรียน บุคคล ครอบครัว และชุมชน มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในรูปของการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในรายวิชาการพยาบาล รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง การดูแลผู้รับบริการอย่างเอื้ออาทรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้เป็นกระบวนการทางปัญญาในการเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริงในชุมชน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนกับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ด้วยการปฏิบัติ การพยาบาลแบบองค์รวม มุ่งสร้างเสริมคุณภาพ และป้องกันความเจ็บป่วยให้การดูแลและฟื้นฟูสภาพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ (Praboromarajchanok Insititute, 2012) สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศิลป์ กุลนภาดล นฤมล เหล่าโกสิน สุพิรพัชร พิมพมาศ และ Prabhakar (Koolnaphadol, Laokosin, Pimmas & Prabhakar, 2562) พบว่า พฤติกรรมการดูแลผู้รับบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ตามมุมมองของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับดี ($M = 4.20$) และตามมุมมองของบัณฑิตอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน ($M = 4.23$) จากการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์ดังกล่าวจึงทำให้การรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ตามการรับรู้ของนักศึกษาทุกชั้นปี โดยภาพรวมตามการรับรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับดี - ดีมาก

จากการรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ต่ำกว่าทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับด้านจิตบริการและด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ โดยอยู่ในระดับดีทุกชั้นปี ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.62$; $\mu = 4.18$, $\sigma = 0.61$; $\mu = 4.38$, $\sigma = 0.53$; $\mu = 4.27$, $\sigma = 0.61$) อธิบายได้ว่า การคิดเชิงวิเคราะห์เป็นกระบวนการคิดขั้นสูงที่มีความซับซ้อนตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956) ประกอบด้วย การระบุปัญหาการรวบรวมและประมวลผลข้อมูล การพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ การนำแนวทางการแก้ปัญหาไปทดสอบ และการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดไปดำเนินการใช้ ซึ่งการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ได้

ต้องผ่านการเรียนรู้ ประสบการณ์ ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้ระดับการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสูงขึ้นเมื่อชั้นปีสูงขึ้นไป แต่ส่วนใหญ่นักศึกษายังมีข้อจำกัดเรื่องความสามารถในการจำแนกองค์ประกอบต่างๆ ของปัญหาและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลทำให้คะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงวิเคราะห์น้อยกว่าด้านอื่น ส่วนด้านจิตบริการและด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการที่เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของพยาบาลวิชาชีพทุกคนที่วิทยาลัยปลูกฝังให้นักศึกษาทุกคนมีจิตบริการตั้งแต่เริ่มเข้าสู่วิชาการศึกษาศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามสภาพจริงและกิจกรรมเสริมในสถาบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล เหล่าโกสิน สารนิต บุญประสพ และสุจิรา วิเชียรรัตน์ (Laokosin, Boonprasop & Vichienrat, 2019) ศึกษาคุณภาพบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จังหวัดนนทบุรี พบว่า การพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์เป็นพฤติกรรมดูแลผู้รับบริการด้วยความเอาใจใส่ ระดุงญาติมิตร ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ตลอดจนให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้รับบริการ และงานวิจัยของวิก แดนเนินเฟลด์ท และชอว์ (Vick, Dannenfeldt, & Shaw, 2017) ศึกษาความเมตตาที่เกิดขึ้นในนักศึกษาด้านการให้บริการสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล นักศึกษาผดุงครรภ์ และนักศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า เมื่อแรกเข้าเรียนนักศึกษาทั้ง 3 หลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยความเมตตาที่ประเมินตนเองไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยที่ทำในโปรตุเกสเรื่องการสอนการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนารา มากัลฮาเอส การ์วัลโญ่ (Nara Magalhães Carvalho, 2016) พบว่า การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรอย่างชัดเจน แต่ในการสอนนั้นยังไม่มีเนื้อหาชัดเจน ดังนี้ 1) ไม่มีความเป็นสหวิชาชีพ 2) การสอนไม่สอดคล้องกับระบบบริการ และ 3) การปฏิบัติยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน จากผลการวิจัยประเด็นการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ พบว่า พฤติกรรมดูแลผู้รับบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.52$)

การรับรู้จากการสะท้อนคิดของนักศึกษาทุกชั้นปีเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการการเรียนรู้ การทำความเข้าใจตนเองและความแตกต่างของผู้รับบริการ และระบบบริการสุขภาพมากขึ้นจากการจัดการศึกษาตามสภาพจริง การใช้วิธีการสะท้อนคิด การปรับทัศนคติ มุมมอง และทำความเข้าใจกับชีวิตผู้รับบริการที่ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นแรงจูงในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และความอดทนไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก (Watson, 1997; Watson, 1999) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้นำไปสู่พฤติกรรมบริการสุขภาพของนักศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพบริการและผู้รับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร เทียนคำศรี ธนพล บรรดาศักดิ์ สมหวัง โรจนะ และสร้อยสน พามา (Thiankumsri, Bundasak, Rojana & Pama, 2018) ศึกษาการดูแลผู้ป่วยวิกฤตด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์: การรับรู้จากการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการดูแลผู้ป่วยวิกฤตด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ประกอบด้วย 1) บริการ ดุจญาติมิตรทุกชีวิตเท่าเทียมกัน 2) ดูแลทั้งร่างกายและจิตใจจนไวซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ 3) เมตตา กรุณา เอื้ออาทร คุณธรรมที่สะท้อนความเป็นมนุษย์ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการดูแลผู้ป่วยวิกฤตด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ตามรูปแบบนี้ คือ 1) มีความสุข 2) เข้าใจคุณค่าของชีวิตและวิชาชีพ และ 3) ภาคภูมิใจ และงานวิจัยของเปรมฤดี ดำรักษ์ ผุสณีย์ แก้วมณีย์ ศุภวรรณ สีแสงแก้ว และชัยณรงค์ อาจอาสา (Damruk, Keawmanee, Srisangkaew & Artarsa, 2018) ผลการประเมินพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ด้วยตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ยะลา พบว่า พฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา หลังการฝึกปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้านจิตบริการ ด้านการส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม และด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการรับรู้พฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่พฤติกรรมบริการสุขภาพที่ดีต่อไป

โดยสรุปจากผลการวิจัย พบว่าการรับรู้การบริการสุขภาพด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา ตามการรับรู้ของนักศึกษา อยู่ในระดับดี ถึง ดีมากทุกชั้นปี แม้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่1 ยังไม่ได้ให้บริการสุขภาพ แก่ประชาชน แต่นักศึกษาได้รับการสร้างเสริมอัตลักษณ์การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ให้กับนักศึกษา ทำให้มีความตระหนักรู้ในวิชาชีพการพยาบาลและรับรู้ถึงบทบาทของตนเองในการให้การดูแล จึงเกิดการรับรู้ การให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และสูงขึ้นในชั้นปีที่ 2 และ 3 ส่วนในชั้นปีที่4 แม้ว่าจะระดับการรับรู้ จะน้อยกว่าชั้นปีที่ 3 แต่ก็อยู่ในระดับดี ค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับนักศึกษาสามารถ วิเคราะห์ ระบบ บริการ ทั้งช่องว่าง การให้บริการที่ยังไม่ตรงกับความต้องการทำให้ระดับการคิดของนักศึกษาเกิดการคิดขั้นสูง ที่พบว่านักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง และพัฒนาการดูแลสุขภาพให้กับผู้รับบริการและที่สำคัญ เกิดการพัฒนาทักษะ ทางปัญญา การคิดวิเคราะห์ ซึ่งผลลัพธ์มาจากนักศึกษารับรู้ศักยภาพ การบริการ สุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ต่อตนเองในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัย ควรนำผลงานวิจัย ไปวางแผนการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นความเข้าใจมนุษย์และทำ ความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของผู้รับบริการทุกรายวิชาทางการพยาบาล เพื่อผสมผสานความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาสามารถประยุกต์การดูแลและ ให้การบริการสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพการดูแลด้วยตนเองของประชาชนได้ โดยประชาชนผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์จากบริการ ที่มีคุณภาพ และสอดคล้องเหมาะสมตามบริบทการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดตามพฤติกรรมบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์ ผู้รับบริการ และผู้ใช้บัณฑิตอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อพัฒนาการ ความยั่งยืนของพฤติกรรม และการพัฒนาระบบจัดการศึกษาของวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

References

- Bloom, B.S.. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educational goals – Handbook I: Cognitive Domain*. New York: McKay.
- Damruk, P., Keawmanee, P., Srisangkaew, S., & Artarsa, C. (2018). Effects of a Teaching Program Integrated with Humanized Nursing Care Theory in Mental Health Problems Practicum on Humanized Nursing Care among Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Yala. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 5(3), 248-261. (in Thai)

- Koolnaphadol, T., Laokosin, N., Pimmas, S., & Prabhakar, K. (2019). Humanized care behaviors of Graduated Nurses in Bachelor of Nursing Science Program, Boromarajonani College of Nursing, Changwat Nonthaburi. *MAHASARAKHAM HOSPITA*, 16(1), 90-97. (in Thai)
- Laokosin, N., Boonprasop, S., & Vichienrat, S. (2019). The Quality of Graduated Nurses in Bachelor of Nursing Science Program, Boromarajonani College of Nursing, Changwat Nonthaburi. *MAHASARAKHAM HOSPITAL JOURNAL*, 16(3), 43-52. (in Thai)
- Praboromarajchanok Insititute, Ministry of Public Health. (2012). *Bachelor of Nursing Science (Curriculum Revision 2012)*. Praboromarajchanok Insititute, Ministry of Public Health. (in Thai)
- Stern, D. T., Cohen, J. J., Bruder, A., Packer, B. et al. (2008). Teaching Humanism, *Perspectives in Biology and Medicine*, 51(4), 495-507.
- Thiankumsri, K., Bundasak, T., Rojana, S., Pama, S. (2018). The Humanized Care for Crisis Patients: Perception from Nursing Students' Practicum. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(4), 1320-1333. (in Thai)
- Vick, M., Dannenfeldt Gudrun, & Shaw, B. (2017). Do students training to be health-care workers have compassionate attributes? *Kai Tiaki Nursing Research*, 8(1), 16–22.
- Watson, J. (1997) The Theory of Human Caring: Retrospective and Prospective. *Nursing Science Quarterly*, 10, 49-52.
- Watson, J. (1999). *Nursing human science and human care: A theory of nursing*. Boston, MA: National League for Nursing.
- Yuan, H. & Williams, B.A. (2008). A systemic review of selected evidence on developing nursing students' critical thinking through problem-based learning. *Nurse Education Today*. 28, 657-663.